

KUNGÄLV ALARMPOSTEN

Arkeologisk förundersökning

Kungälv 13:1

Alarmposten, Kungälv socken och kommun

Martin Gollwitzer

Bohusläns museum

Rapport 2008:17

Fält med grå bakgrund och fet ram är obligatoriska för redovisning till FMIS.
För anvisningar, klicka på rubrikerna och länkar på sidan 2.

Geografiska och administrativa uppgifter

Län	Kommun	Landskap
Västra Götalands	Kungälv	Bohuslän
Socken/Stad	Kartblad	Fastighet/kvarter
Kungälv	7B 4e	Alarmposten

Beslutande länsstyrelse	Länsstyrelsens dnr	Beslut enligt KML	Datum för beslut
Länsstyrelsen, Västra Götaland	431-69546-2007	Arkeologisk förundersökning enligt 2 kap. 13§ KML	2007-09-25

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projektnr	Typ av undersökning/åtgärd	Fältarbetstid start	Fältarbetstid slut
NOK956-2007/B312	Arkeologisk förundersökning	2008-04-03	2008-04-03
Undersökande/ansvarig organisation	Ansvarig person	Typ av exploatering	
Bohusläns Museum/Västarvet	Mikael Björkeborn	Underhåll	
Uppdragsgivare/exploatör	Antal arbetsdagar	Beräknad rapporttid	Total faktisk kostnad
Kungälv kommun	1	8 timmar	13 441

Beräknat	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
						8	1
Undersökt	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
		16		4		8	1

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr)

Kungälv 13:1

Datering

--

Rapport inkommer senare Ja Nej

Sammanfattning av undersökningsresultaten och förslag till fortsatta åtgärder

Sammanfattning av undersökningsresultaten Se redovisning i text.
Förslag till fortsatta åtgärder Om marken ska exploateras vid en senare tillfälle måste en ny förundersökning genomföras. Fornlämningen ligger kvar med lagskydd.

(Underskrift)

(Datum)

Uppgifter om lägesbestämning

Mätmetod	Kommentar kring inmätning
GPS	
Skala	
Medelfel vid inmätning	

[Anvisning för leverans av lägesuppgifter till RAÄ](#)

[Anvisning för leverans av lägesuppgifter till länsstyrelse](#)

[Anvisning för objekttabell för enkel lämningstyp](#)

[Anvisning för objekttabell för sammansatt lämningstyp](#)

[Anvisning för antikvarisk bedömning, skadestatus och undersökningsstatus](#)

[Anvisning för beskrivning](#)

Objekttabell för enkel lämningstyp

RAÄ-nr Kungälv 13:1		Tillfällig arbetsid. (obj.nr)		Osäker position ☐ Ja ☒ Nej		Osäker utbredning ☒ Ja ☐ Nej		Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antikvarisk bedömning Fast fornlämning			Skadestatus			Undersökingsstatus			
Antal 1	Lämningstyp Stadslager	Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde			
Beskrivning Under förundersökningen kunde olika kulturlager konstateras. Detaljerad redovisning av förundersökningen finns som bilaga.									

Referenser

Kartarkiv	Kartakt/Årtal	Karttyp
Kartarkiv	Kartakt/Årtal	Karttyp
Kartarkiv	Kartakt/Årtal	Karttyp
Skriftlig källa		

Objekttabell för sammansatt lämningstyp

RAÄ-nr		Tillfällig arbetsid. (obj.nr)		Osäker position		Osäker utbredning		Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
				☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej		
Antikvarisk bedömning			Skadestatus			Undersökingsstatus			
Antal	Sammansatt lämningstyp								
1									
Antal	Ingående lämningstyp	Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde	
Antal	Ingående lämningstyp	Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde	
Antal	Ingående lämningstyp	Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde	
Antal	Ingående lämningstyp	Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde	
Antal	Ingående lämningstyp	Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde	
Beskrivning									

Referenser

Kartarkiv	Kartakt/Årtal	Karttyp
Kartarkiv	Kartakt/Årtal	Karttyp
Kartarkiv	Kartakt/Årtal	Karttyp
Skriftlig källa		

Omslagsbild Foto taget av *Martin Gollwitzer*. Fotot visar *Fastigheten Kungälv Alarmposten*.

Bakgrund

Bohusläns Museum genomförde 08-04-03 en arkeologisk förundersökning av delar av fornlämningen Kungälv 13:1, Kungälv socken och kommun, fastigheten Alarmposten.

Anledning av förundersökningen var att Kungälv Kommun planerade att ombygga den befintliga parkeringsplatsen i Kungälv, för att möta trafikbelastningen och lokala sättningar i samband med den. Eftersom det aktuella planområdet ligger inom fornlämningsområdet för fornlämningen Kungälv 13, ett stadslager från nyare tid har Kungälvs Kommun ansökt hos länsstyrelsen i Västra Götalands län om tillstånd om ingrepp i fornlämningen. Länsstyrelsen har ombett Bohusläns Museum att upprätta en mindre undersökningsplan för en förundersökning i form av en arkeologisk dokumentation i samband med underhållsarbeten. Syftet med förundersökningen har varit att säkerställa att fornlämningen inte skadas eller borttagas odokumenterad genom de planerade markingreppen. De under underhållsarbeten grävda schakten skulle dokumenteras i ritning och foto. Profilernas läge skulle mätas in digitalt och eventuellt påträffade fynd skulle dokumenteras.

Beslutet om förundersökningen fattades av Länsstyrelsen i Västra Götalands län 07-09-25, under diarienummer 431-69546-2007. Fältarbetet utfördes av Martin Gollwitzer som också är projekt- och rapportansvarig.

Undersökningen

Egentligen skulle förundersökningen genomföras redan under hösten 2007, men på grund av väderförhållanden kunde projektet inte påbörjas som planerat.

I mars 2008 kontaktade Kungälvs Kommun Bohusläns Museum och informerade att arbeten på parkeringen Alarmposten skulle påbörjas i vecka 13 med etableringen av byggföretaget. Det avtalet med Kungälvs kommun var att det skulle tas förnyad kontakt när markarbeten skulle börjas i veckan 14, för att arkeologen kunde vara närvarande och dokumentera eventuellt påträffade spår av stadslagret eller fynd. När Kungälvs kommun kontaktade Bohusläns Museum igen vid 09-03-31 har det kommit fram att djupa schaktningar och markarbeten redan hade utförts under vecka 13 och att alla grävda schakt hade lagts igen direkt. Vidare markarbeten som anläggning av en dräneringsledning och förläggning av kablar skulle utföras kontinuerligt. Som förklaringen för detta agerande mot Länsstyrelsens beslut anförde Kungälvs kommun den stora rådande tidsbristen i projektet och det viktiga betydelse som parkeringen har för kommunen. Bohusläns Museum informerade omgående länsstyrelsen om situationen. Länsstyrelsen har tagit kontakt med Kungälvs kommunen och bestämt att dokumentationen nu skulle utföras genom grävning av sökschakt och dokumentation av lagerföljden i schaktens profiler den 08-04-03.

När Bohusläns Museum kom på plats 08-04-03 gick det att konstatera att över stora delar av östra delen av undersökningsområdet hade redan lagts ut ett ny asfaltlager. Därför skulle det bara vara möjligt att gräva sökschakt i ytterst begränsade delar av västra undersökningsområdet. Bohusläns Museum kontaktade därför på nytt Länsstyrelsen och informerade om den aktuella situationen på platsen. I samråd med länsstyrelsen beslutades att genomföra undersökningen genom grävning av provschakt i de delar av undersökningsområdet där det fortsatt skulle vara möjligt, för att få grepp om lagerföljden på plats.

Totalt anlades två schakt i västra delen av undersökningsområdet och tre profiler dokumenterades.

Resultat

Första schaktet har grävts vid Alarmposten-parkeringens infart vid sydvästra delen av undersökningsområdet. Schaktets västra vägg dokumenterades som profil 1. Här konstaterades en lagerföljd av sju olika lager, varav sex har tillkommit efter mänskligt påverkan. En sammanställning av de olika lagren finns som bilaga 4.

Andra schaktet grävdes nära nordvästra hörnet av undersökningsområdet. Schaktets västra vägg dokumenterades som profil 2 och dess norra vägg som profil 3. Lagerföljden här var något enklare än vid schakt. Här fanns fyra olika lager varav tre är kulturpåverkade. Profilernas dokumentation finns som bilaga 5 och 6.

För att få bättre underlag för bedömningen av det stora kulturlager som betecknades som lager tre på profil 2 och 3 har några fynd tillvaratagits. I allt tillvaratogs 1 bit ben av större däggdjur, en svinbete, 1 bit bränt ben, 1 grön glasbit av icke industriellt tillverkat glas, 1 fragment av oglaserad ugnskakel, en bit keramik, en fragment av en kritpipas huvud och åtta skaftfragment av kritpipor. Allt material som tillvaratogs och kan anses som kronologisk relevant kan dateras till 1700-talet.

Slutsatser och Åtgärdsförslag

Tyvärr var det under förundersökningen inte möjligt att dokumentera de schakt som grävdes för parkeringsplatsens belysning och dränage, som planerat, och det var bara möjligt att gräva två sökschakt och dokumentera tre profiler i västra delen av undersökningsområdet. Profilerna visar tydligt att det i delar av undersökningsområdet finns en stratigrafi efter olika skeden i Kungälvns nyare tids historia. Även det jämförelsevis rika fyndmaterialet visar på platsens medelhöga vetenskapliga och pedagogiska potential. Bohusläns Museum bedömer det därför som nödvändigt att en ytterligare förundersökning måste genomföras om marken exploateras vid en senare tillfälle.

BILAGOR

BILAGA 1. *Karta förundersökningen Alarmposten. Skala 1:10 000.*

BILAGA 2. *Karta förundersökningen Alarmposten. Skala 1:1000.*

BILAGA 3. *Karta förundersökningen Kungälv Alarmposten. Skala 1:500.*

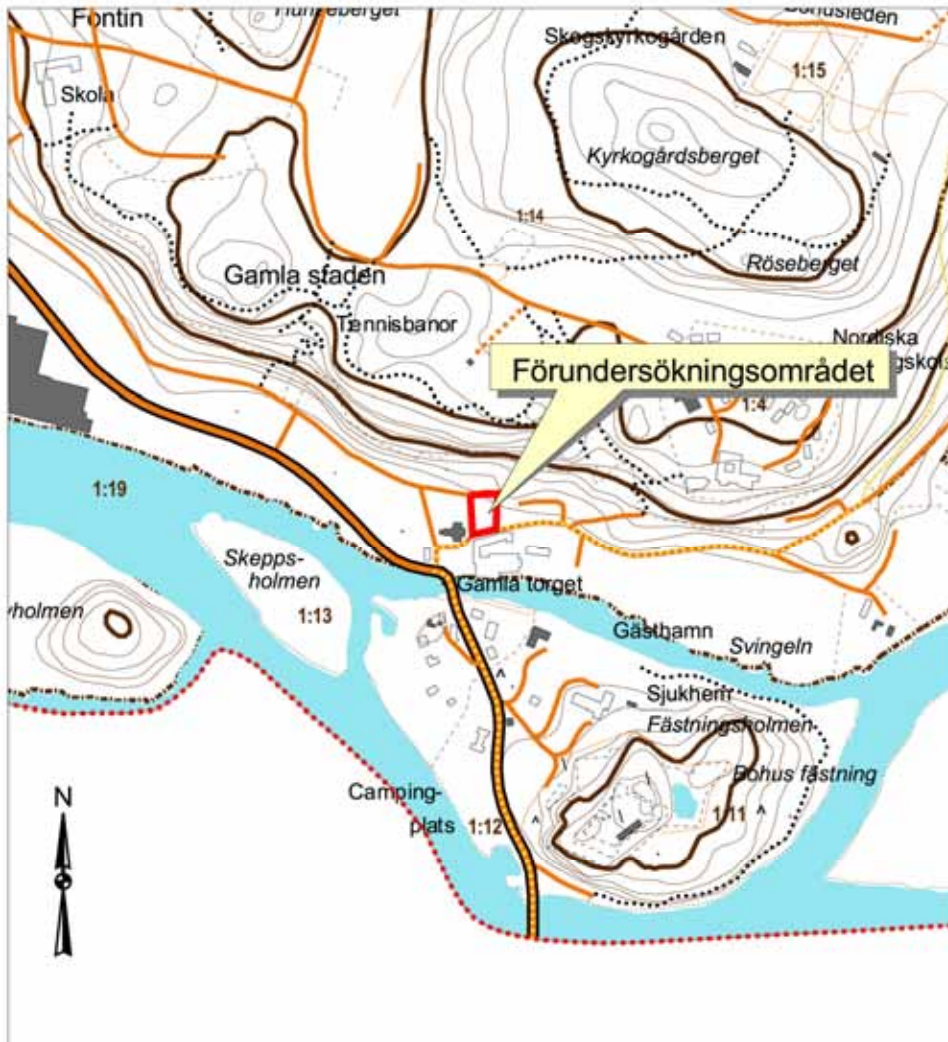
BILAGA 4. *Dokumentation av profil 1.*

BILAGA 5. *Dokumentation av profil 2.*

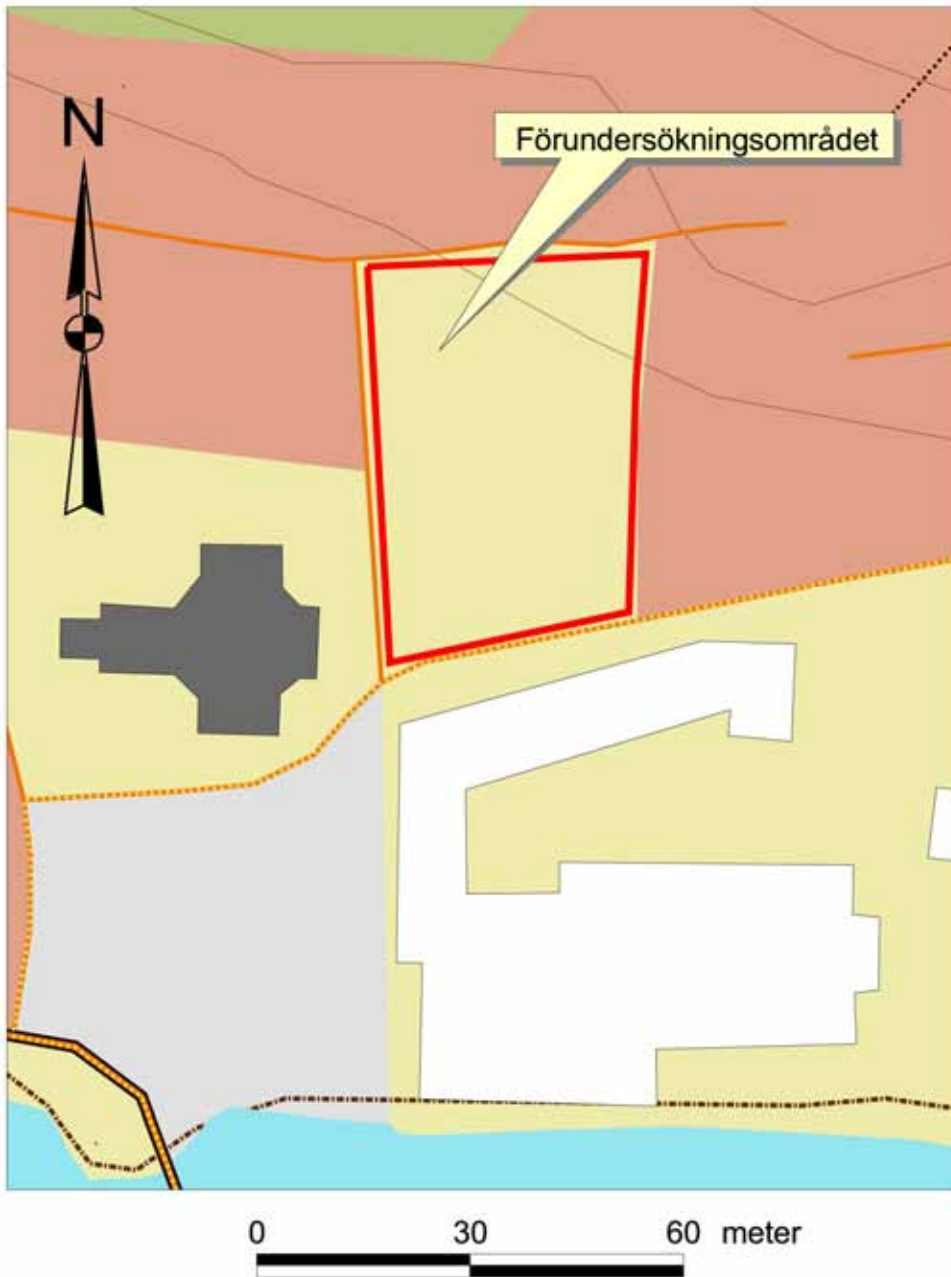
BILAGA 6. *Dokumentation av profil 3.*

BILAGA 7 *Bilder.*

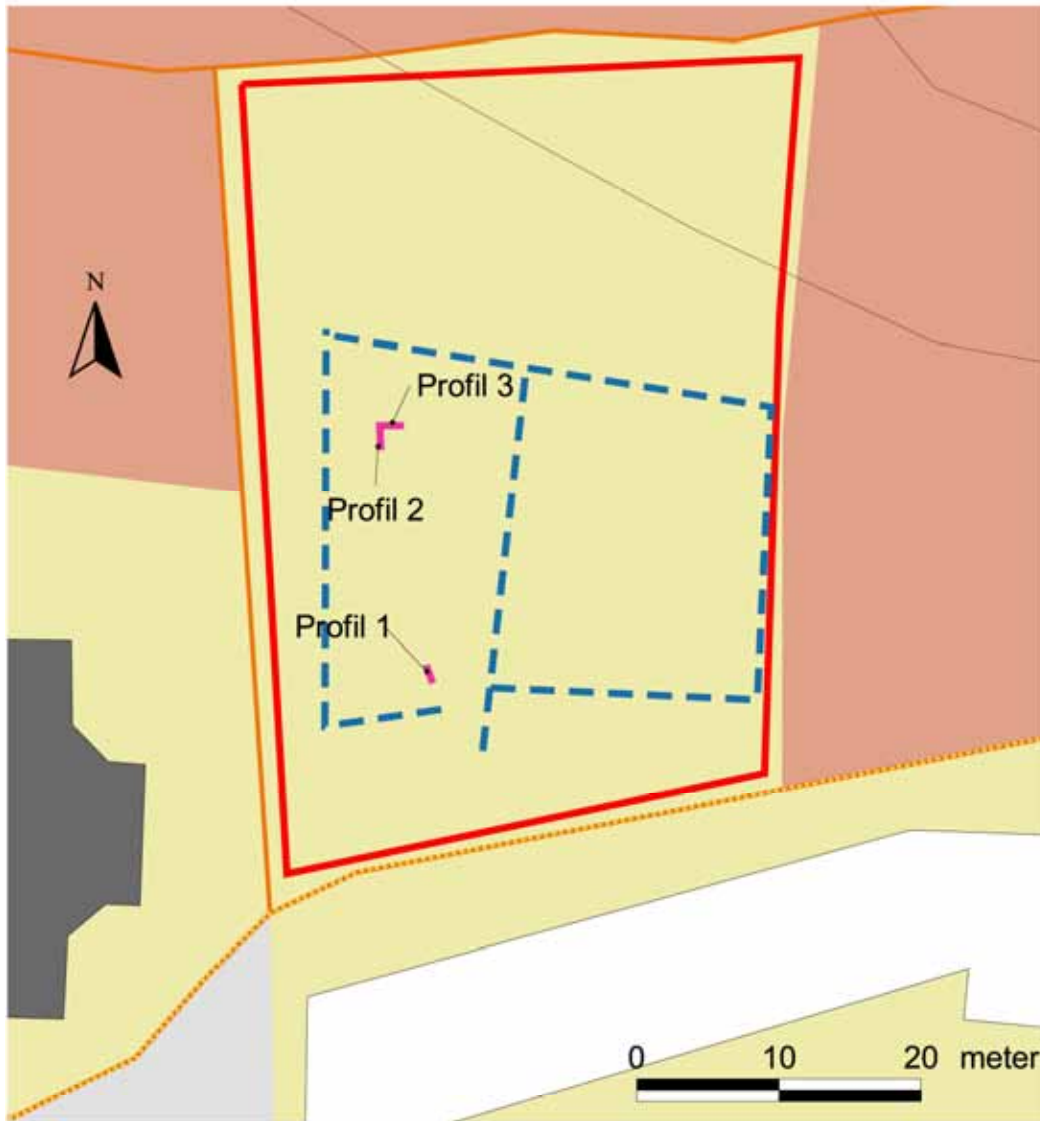
Bilaga 1. Förundersökningsområdet Parkering Alarmposten.
Skala 1:10 000

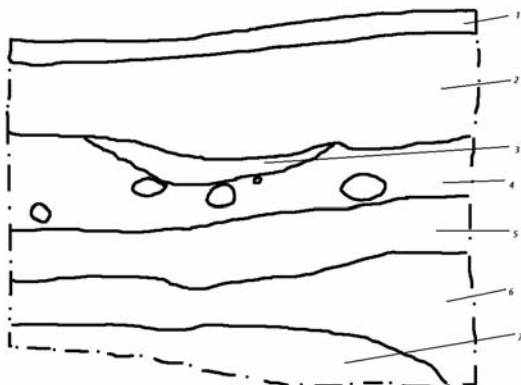
Bilaga 2. Förundersökningsområdet Parkering Alarmposten.
Skala 1:1 000.

Bilaga 3. Karta över förundersökningen Kungälv 13, Kungälv Alarmposten.
Skala 1:500.

Bilaga 4. Dokumentation Profil 1

Lagerföljd Profil 1 (Skala 1:20).

1. Brunsvart, grusig siltig lera, väldigt kompakt, tegelfragment och sten. Lätt att avgränsa mot 2. Recent yta av parkeringen.
2. Heterogent flammig svartbrun med ljusare gulbruna fläckar. Silt blandad med några stenar, tegelfragment och inslag av träkol. Även några bitar av keramik och porslin fanns. Välavgränsat mot 3 och 4. Förmodligen fyllnadsmassor från 1800-talet.
3. Gulvit rätt homogent band, kompakt. Kan innehålla stora mängder av kalk eller någon slags pigment. Välavgränsat.
4. Lätt blåaktig brunrå lera. Kompakt lager blandad med naturligt rundade stenar. Inslag av träkol, delvis rätt stora bitar. Fyllnadsmassor.
5. Rätt homogent blåaktig grå lera. Något träkol som antropogen indikator.
6. Gulaktig lera med sten. För många stenar sorterade för att vara naturligt.
7. Skalgrus av musslor. Sjöavsättning utan antropogent inflytande.

Bilaga 5 Dokumentation Profil 2

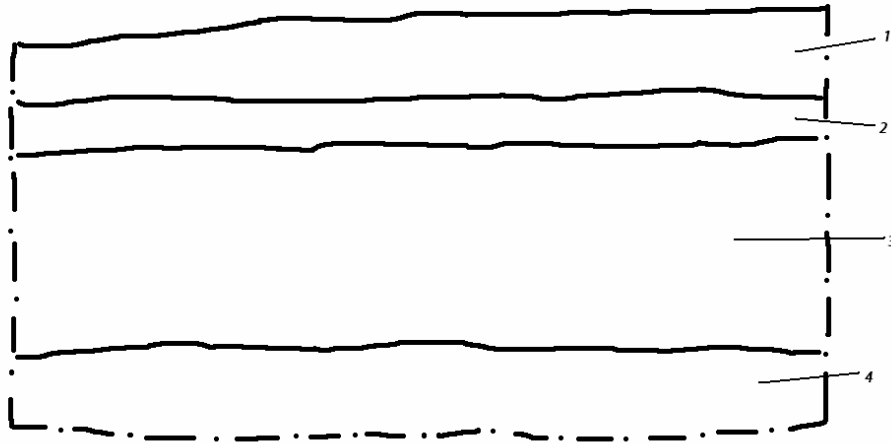

Lagerföljd Profil 2 (Skala 1:20)

1. Gulbrun grusblandad lera/silt, väldigt kompakt. Välvgränsad mot 2. Gamla parkeringsplatsens yta.
2. Mörkt svart band, kraftig sotig lera. Blandad med tegelfragment och delvis rätt stora bitar träkol. Avgränsning mot 3 tydlig. Brandlager. Kan ha uppstått i samband med branden från 1836.
3. Rätt homogen gråbrun siltig lera. Tegelfragment, träkolbitar. I lagret fanns dessutom de fynd som tillvaratogs under förundersökningen. Fyllnadsmassor från 1700-talet.
4. Lätt gulaktig grå lera. Naturlig grund.

Bilaga 6 Dokumentation Profil 3

Lagerföljd Profil 3 (Skala 1:20)

1. Gulbrun grusblandad lera/silt, väldigt kompakt. Välvgränsad mot 2. Gamla parkeringsplatsens yta.
2. Mörkt svart band, kraftig sotig lera. Blandad med tegelfragment och delvis rätt stora bitar träkol. Avgränsning mot 3 tydlig. Brandlager. Kan ha uppstått i samband med branden från 1836.
3. Rätt homogen gråbrun siltig lera. Tegelfragment, träkolbitar. I lagret fanns dessutom de fynd som tillvaratogs under förundersökningen. Fyllnadsmassor från 1700-talet.
4. Lätt gulaktig grå lera. Naturlig grund.

Bilaga 7 Bilder

Bild 1. Kungälv Alarmposten, vy mot norr.

Bild 2. Kungälv Alarmposten vid den 08-04-03. Man ser tydligen att över stora ytor av undersökningsområdet är det redan lagt ut grus och asfalt och alla schakten är igenfyllda. Vy mot sydväst.

Bild 3. En av kabelschakterna vid västra kanten av undersökningsområdet. Tydligt är att schakten är igenfyllda. Dessutom syns spår av stadslagret genom tegelfragmenten. Men arkeologisk tolkning av schakten är inte längre möjlig. Vy mot söder.

Bild 4. Kabelschakt i nordvästra hörnet av undersökningsområdet. Även här är det inte längre möjligt att dokumentera lämningar. Vy mot nordväst.

KUNGÄLV ALARMPOSTEN

Martin Gollwitzer

Rapport 2008:17